

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Lectore Sacrae Scriptvrae seu Theologo deputando. Cap.
Decimvmseptimvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

putatis aliqua exceptio, potius in vno, quam in alio denotetur, & oritur. † Et in visitatione diligenter est attendendum, & informandum de illius regimine, administratione, ordine, norma, modoq. viuendi, de ipsis magistris, ac etiam officialibus, & praepositis, de vita, & moribus ipsorum, studio, lectionibus, doctrina, religioneq. & obseruantia cuiuslibet, domo, & habitatione, atque de vicinis: ne quid obscænum committatur, vitia sint aliena, timor Dei habeatur, quia in animam maleuolam non intrabit spiritus sapientiæ. Sap. cap. 1. & ini-

tium sapientiæ timor Domini. Psal. 110. officium dicant omnes, saltem Virginis Gloriosæ, defunctorum, cum septem Psalmis pœnitentibus, litanijis singulis diebus, nec omittant Rosarium ipsius Beatę Marię virginis, per quam a Deo nobis omnes gratiæ profluunt, & alia, quę opportuna iudicabuntur, secundum laudabiles locorum regulas, & normas traditas, confessionesq. frequentent, & accipiendo sanctissimum Sacramentum altaris, ex eorum patris spiritua-
lis iudicio, & consilio, &c.

DE LECTORE SACRÆ SCRIPTURÆ feu Theologo deputando.

CAP. DECIMVMSEPTIMVM.

S V M M A R I V M.

1	L ectio sacre scripturae quam sit vtilis.	in omni ecclesia principali ex Con- cil. Trid. In monasterijs post, nu. 12.
2	Scriptura sacra ex quibus est intelli- genda.	12 Magister grammaticus conducendus est ex defectu lectionis sacre scriptu- re propter paupertatem. Vbi, qui- bus expensis, & unde.
3	Scriptura sacra, vt bene intelligatur sex requiruntur.	
4	Thomas de Aquino sanctissimus do- ctor, quantum profecerit oratione.	13 Episcopus supplet negligentiam Abbatis pro habenda lectione sacre scripturae.
5	Libri debent habere emendati.	
6	Lectione sacre scripturae est frequentan- da.	14 Studia publica debent habere lectore in sacra scriptura.
7	Artificium per cōtinuum exercitium suscipit incrementum.	15 Lector assumendus pro lectione sacre scripturae debet examinari, & ap- probari primum ab episcopo ante- quam legat. nu. 17.
8	Durabile non dicitur, quod est sine re- quie.	
9	Scriptura sacra nihil est certius.	16 Fidei professio facienda est a lectore sacre scripturae.
10	Theologus in qualibet ecclesia Metro- politana est habendus.	18 Scriptura sacra qualiter est interpre- tanda.
11	Lectione sacre scripturae conducenda est	

Episcopi

- 19 *Episcopi in mensa debent habere lectionem sacrae scripturae.*
 20 *Episcopi diebus festiuis debent docere populum ex fructibus sacrae scripturae.*
 21 *Licentia pro lectione sacrae scripturae ab episcopo est gratis danda sine aliquo munere.*
 22 *Lex habet poenam, & premium in se.*
 23 *Lex an fuerit necessaria.*
 24 *Homo an possit facere non esse subditus legi, seu eius ministerio.*
 25 *Lex quare sit facta.*
 26 *Lectione sacrae scripturae quare sit necessaria.*
 27 *Docentes sacram scripturam quibus priuilegijs gaudeant.*
 28 *Scriptura sacra in linguam vulgarem non est transferenda.*
 29 *Biblia in vulgari an permittantur, & cui.*

Lectio sacrae scripturae + quae sit utilis, patet ex eo, quod ipsa mediante Deo fruimur, inde dixit Christus. Io. 5. c. Scrutamini scripturas, quia ipsae testimonium perhibent de me, & Apost. in sua prior ad Tim. c. 4. Attende lectioni, exortationi, doctrinae, quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo: lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Psal. 18. Dom. Card. Hosii. de author. sacr. script. lib. 3. fol. 271. & qui vult cum Deo semper esse, frequenter oret, & frequenter legat, orando enim cum Deo loquimur, legendo Deus ipse nobiscum: omnisque profectus in Christiano ex lectione, & meditatione descendit, cum ea quae discuntur, meditationibus conseruantur. + Sed ne in laberinthum quis incidat, Scriptura sacra est intelligenda ex causa, persona, loco, & tempore. Isidor. 29. dist. c. sciendum est. Nam oia, quae scripta sunt, ad nostram doctrinam esse scripta testatur Apost. ad Rom cap. 15. & alibi propter nos scripta sunt. 1. ad Cor. c. 9. quia Spiritus sanctus voluit antiquorum facta sub scriptura redigi, vt posteri illa considerantes ad similia sustinenda, & operanda animaren-

tur. S. Ant. in 4. tit. 3. c. 7. §. 5. narrat ipsa gesta sanctorum ad imitationem prouocare corda infirmorum. Nepe cum diuina scriptura commemorat illorum praecleara gesta, contra vitiorum praecleara arma nostra debilia. Ambr. in suo Exameron, & diximus latius sup. c. 8. + Vt aut ipsa sacra Scriptura bene intelligat, sex ad modum proficua requiruntur, primo mentis puritas, quia in animam maleuolam non intrabit spiritus sapientiae. Sap. c. 1. nam ex ipsa puritate secundum Bern in set. Tria consequuntur, spiritus libertatis, gaudium securitatis, & charitatis firmitudo, dummodo procedatur cum ipsa in actionis integritate, simplicitate, & tranquillitate deuotionis, & Apostoli in simplicitate cordis laudabant Deum, Act. Apof. c. 2. c. innocens. 22. q. 4. simplicitas amica legis. Inst. de fideic. liber. §. sed quia, non in illa simplicitate, quae aduersatur discretioni. gl. in extra. lo. 22. quia quorundam, in verb. simplicium, de verb. sign. + Secundo frequens oratio, legitur de glorioso B. Tho. de Aquino, (qui, & lumen doctorum, & sanctus doctor merito est dictus) quod magis per orationem, quam per lectionem hauserat sapientiam & Iac. 1. sua canon. si quis indiget sapientia postulet a Deo

G 2 quia

quia melior est sapientia cunctis opibus præciosissimis. Prouer. cap. 8. nec diffidet: Dominus. noster Iesus Christus suæ ecclesiæ promisit se daturum sapientiam. Luc. cap. 21. in Conc. Trif. 18. in prin. Tertio humiliatio, quia ubi humilis, ibi sapientia, ab omnibus velle discere, etiam minimis. sæpe. n. Deus reuelat paruulis, quod abscondit maioribus, cap. esto subiectus in fin. ver. 95. dist. tex. notab. in l. 1. §. sed neque ex multitudine. C. de vet. iur. enucl. Cagnol. in l. si emancipati. nu. 37. C. quando non pet. & est apud Matth. c. 11. quia abscondisti hæc a sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. † Quarto, vt libros emendatos quis intendat habere. O quantum nocuerunt vitiosi codices. Inde insurrexerunt deprauati sensus & malignandi initia, inde ceruicosa, & fantastica emulatio? nisi enim emendatio vera habeatur, studiosus animus non quiescit, vt infra 2. lib. c. 31. Quinto adhibeatur diligentia in scrutando, & indagando scripturas sacras, cedendo authoritati diuinæ scripturæ, fugiendo libidinē rixandi, & puerilem ostentationem vincendi aduersariū, dicit S. Augustinus lib. 2. de doct. christia. c. 31. † Item vltimo assiduitas in studendo, quia sacra lectio numquam de manu est deponenda. Flor. in 4. tit. 4. cap. 11. §. 1. & tit. 11. cap. 2. & 3. & August. eod. trac. per quat. libros, eam totis viribus meditando: nempe scripturæ non sunt datæ, vt in libris tantum habeamus, sed vt in cordibus meditemur, cum ipsa lectio doceat, quid caueas, & ostendat quo tēdas (scilicet ad Deum) lectione assidua sensus augetur, & intellectus illuminatur, nec sensus sacre scripturæ facilius co-

gnosci potest, sine legendi familiaritate. Prouerb. c. 4. arripe illam, & exaltabit te. glorificaberis ab ea, cum eam fueris amplexatus. hoc etenim de diuina scriptura, quæ solum per se est sufficiens ad omnia, & sine qua nulla est scientia sine errore, quia Deus consolatur nos, & erudit per scripturam sacram. Bern. serm. 11. Psal. 90. & Prou. 7. dic sapientiæ soror mea es, & prudentiam voca amicam tuam, nam quanto quisque in sacris eloquiis magis assiduus fuerit, tanto ex eis vberiore intelligentiam capit: sicut terra (dicit Dom. Petrus) quæ quanto magis excolitur, tanto vberius fructificat, & quanto amplius ad aliquam artē homo ascendit, tanto magis ad hominē ars ipsa descendit. Vnde assiduus in otio spiritali scrutabitur secreta diuinorum mandatorum, auocando a terrenis curis animum suum. Et continua familiaritate se dedit lectioni sacrarum scripturarum, nisi hoc fecerit, non cauebit offendicula, quæ cæcus volens de per se pergere offendet, secundum Isidor. in suo lib. de sum. bono. † Et vbi deest tarditas ingenij, supplet assidua lectio: quia omne artificium per continuum exercitium suscipit incrementum. l. legatis. §. ornatricibus. ff. de leg. 3. gloss. in cap. quam sit, de elect. lib. 6. & in extrauagan. Ioan. 22. cum ad sacrosanctæ. §. ad hæc, in verb. distractione, de senten. excommu. Plin. epist. 10. & 20. dom. Pau. de visitat. 2. par. quæstio. 7. num. 26. cum seq. namque vbi ingenium nequit fieri per naturam, fit tamen per assiduitatem legendi: sic, & antiqui profecerunt, vt de Socrate primo sapiente, quod a Solis ortu, vsque ad Occasum immobilis

mobilis studio vacabat, atq. oculis in
cœlum erectis solum cōtemplationi
institutebat. Et plura affert Valer. Ma-
xi. lib. 8. suæ historiæ, c. 7. ex primis il-
lis verbis Catonis ad adolescentes.

*Instrue præceptis animum, ne di-
scere cesses.*

*Nam sine doctrina, vita est quasi
mortis imago.*

Et in sacra scriptura Apostolus su-
pra relatus. 1. ad Tim. 4. attēde lectio-
ni, & id tamen cū moderatione tēpo-
8 ris est faciendū. † Quia non dicitur
durabile sed dāda est remissio animis
corporibusq. ut melius, & acrius re-
surgāt. Cagn. in epist. boni Princ. nu.
30. Nec tamē ingeniū a Deo præsti-
tū negligatur, quia cōdēnationis reus
fit, qui despiciat donū, q̄ accepit: quā-
uis & ingenium suppleat tēpus gl. in
c. monachus. 77. dist. & omnis scien-
tia est in capite, & authore, hoc est
diuina scriptura. 37. dist. c. legimus. §.
hinc etiam, ex Ambros. super episto-
9 lā ad Coloss. † Inde tenendū est pro
indubitato nihil certius esse sacra-
scriptura, sicut cū sancta ecclesia om-
nes fideles tenemus D. Card. Hof. de
fid. & symb. c. 17. Vnde dixit Augu-
sti. de doct. Christ. lib. 3. c. 28. huma-
nis rebus nō esse fidendū, sed per scri-
pturas sacras multo tutius ambula-
tur. Et lib. 4. c. 6. nihil sapientius, aut
eloquētius esse potest nostris autho-
ribus, quorū scripta diuinitus inspira-
ta canonē nobis saluberrima autho-
ritate fecerūt. Ideo in dubium ipsam
sacram scripturam reuocare, nefariū
iudicarunt sancti Patres. Io. Dried. de
eccl. scrip. lib. 1. c. 1. in princ. vbi de e-
ius stabilitate, integritate, & eminentia.
lib. 3. tract. 1. cap. 2. in fine, & plu-
ra. dom. Card. Hof. lib. 3. de autho. sa-

cre script. August. scribit ad Hieron.
quem refert dom. Card. Aracæl. de
sacram. bapti. c. 10. His solis libris scri-
ptorum, qui canonici dicuntur, hanc
didici habere reuerentiam, q̄ nullū
eorum in scribendo errasse firmiter
credā: Et subdit Scotus: Quia licet A-
postoli in actibus, & verbis ut homi-
nes potuerint errare, nullus tamen
Apostolus, vel Propheta in quantū
scriptor alicuius libri canonici ali-
10 quo modo errauit. † Vt igitur hæc
sacra scripturæ lectionis vtilitas in
ecclesia Dei omnino habeatur ad cō-
solationē animarū, & fideiū profe-
ctū, statuit Innocētius III. Sum. Pōt.
in Conc. gener. in qualibet ecclesia
Metropolitana Theologū esse habē-
dū, qui sacerdotes, & omnes in sacra
pagina docere haberet, & quæ ad cu-
rā animarū spectāt instruere. c. quia.
§. sane Metropolis ecclesia. de magi.
Per assiduas .n. lectiones scripturæ
sacrae, & multos vidimus conuersos
ad fidem, & alios relictis malis mori-
bus ad salutē animarum peruenisse,
hocq. Deus procurat. Vnde & eunu-
cho Regine Aethiopū sedenti super
currum suū, Isaiamq. prophetā legen-
ti, accurrit Philippus, eumque docēs
11 baptizauit. Act. Apōstolo. cap. 8. †
Sed cum nō esset plene consultum,
& ob varias temporum mutationes,
non bene obseruatum tam salutare
decretum, nouissime statutum est in
omni ecclesia (cathedrali maxime)
lectionē ipsius sacrae scripturæ om-
nino esse habendā, & in aliis maiori-
bus, & principalibus, ne cælestis the-
saurus sacrorū librorū, quē Spiritus
sāctus sūma liberalitate hoibus tradi-
dit, negligatur. Et ideo cōducēdus sit
lector ad expositionem, & interpreta-

tionem ipsius sacrae scripturae: cui si propriū stipendium nō sit deputatū, poterit de praebenda de proximo vacatura prouideri, vel per assignationem fructuum alicuius beneficii, vel per beneficiatorum ciuitatis contributionē, ex praescripto constitutionis generalis Conc. Trid. sess. 5. de re-
 12 form. c. 1. vbi latius disponit: † Quibus cessantibus propter paupertatē, cōducatur saltē magister grammatices qui gratis grammaticā doceat, prouiso tamē ei de aliquo modo ex supra dictis pro salario, & necessarijs, vt in §. ecclesiae vero eo. c. statuit, vt exinde pueri facilius ad sacra scripturā intelligendā transire possint. c. si quis artem. 37. dist. & in c. 1. de magi. ipsa est principiū bonarū artium, & disciplinarū, & Aristot. 6. Topi. c. 6. grammatica est scientia scribendi, & cognoscendi, quod profertur, & not. in c. si de aeta. & quali. ibi nūquā de grammatica didicisse, nec etiam legisse do-
 13 natum. † Nec ipsa lectio omittenda est in monasterijs monachorum, vbi commode obseruari potest. quare omnino debet renouari: supplete episcopo in hoc casu negligentiā Abbatū, & superiorum. §. in monasterijs eiusd. c. sicque de conuentibus regularium dignioribus magistris assignanda. §. in conuentibus, & in constit. clem. 5. in Conc. Vienn. de stat. mon. clem. ne in agro. §. ad ampliationem. ver. rursus. & §. sane singulis, ibi nouitijs etiam fidelis: debent enim monachi fortius contemplationi, & lectioni scripturarum incumbere, quia amando sciētiam scripturarum, carnis vitia non amabunt. ex Hieron. in
 14 cap. numquā de conse. dist. 5. † Quae lectio sacrae scripturae tanto facun-
 15 16 dior reddit, quanto in publicis Gymnasijs, & studijs generalibus habeatur, in quibus instituenda est, & restituenda, vbi fuit primū assignata: in quo, & Principum Christianorum, & reipublicarum pietas, & charitas exortatur, propter multos fructus inde proueniētes in §. in Gymnasijs autē: ad imitationē antiquorum imperatorum, & Neapoli Federicus Imperator ordinauit studiū omnium scientiarū. an. dom. 1244. teste dom. Marin. Fre. de subfeud. lib. 1. in 7. offic. nu. 16. (fecerat enim ipse Federicus antequam ab ecclesia deficeret multa vtilia, aliaq. leges in fauorē ecclesiae, & contra haereticos, quas obseruari mādauit Innoc. III.) Sic Romae Eugenius III. decreuit studiū esse erigendū in qualibet facultate, vt dicit Leo. X. in suis litteris cōfirmatorijs, incip. dudū suauissimos an. 1513. 1. sui Pōti. (in cōmuni fol. 10.) † Is autē assumendus ad hanc sacrae scripturae lectionē nō passim accipi debet, sed primū examināndus est ab episcopo loci, vbi id munus exercere habet de sua vita. si laudabiliter se confert in vita christiana, de moribus, & sciētia, & demū ab ipso approbatus admittat, tā publice, quā priuatim. eod. c. §. & ne. non tamen in lectore sumēdo in claustris monachorū id ab episcopo requirit: sit praeditus documentis positus per Boet. de discipli. scol. c. 6. vt prudētia sit munitus: inquit enim Tullius lib. 4. de fin. bon. & mal. omnibus artibus volumus attributam esse eam, quae communis appellatur prudentia, quā omnes, qui cuique artificio praesunt, debent
 16 habere. † Quod vt recte adimpleatur ab ipso lectore assumendo, omit-
 tendum

tendum nequaquam est, vt in 1. luo-
 ingressu pro dicto munere legendi
 exequendo, vt faciat publicam pro-
 fessionem fidei. iuxta bullā Pij III.
 Pont. Max. incip. in sacr. sancta. 1564.
 pontif. sui an. 5. de qua supra pluries
 mentio facta est, vt cum in fide debi-
 ta versetur in ecclesia Dei, sperandū
 est ex sua lectione, vberimos fore cō-
 sequendos fructus in augmentum ip-
 sius fidei, sic palā faciet disciplinam
 doctrinæ suæ, & in lege testamenti
 Domini gloriabitur, collaudabunt
 multi sapientiam eius Sapient. c. 39.
 17 † Et demū in visitatione cognosca-
 tur, si assūpto officio legēdi diligēter
 impleat munus suum, si cū charitate,
 zelo pietatis, & salute animarū profi-
 ciat, & ne sub specie pietatis impie-
 tas ab ipso disseminetur. eod. §. & ne.
 & si quid indecens, & inhabilitatis,
 aut a vero alienum inueniet, ipsum
 remoueat superior per prouisionem
 alterius, ne sub velamine sanctitatis,
 illicita, & perniciofa doceat iuxta q̄
 dicit tēx. in clem. 1. in princ. de relig.
 dom. vbi subdit gl. illud prouerbiū in
 odium hypocritarum, q̄ simulata e-
 quitas duplex est iniquitas, ne sit ad
 instar etiam, falsorū prophetarum, q̄
 vt dicit Dom. Matth. c. 7. veniunt ad
 vos in vestimentis ouium, intrinsecus
 18 autem sunt lupi rapaces † Sacra igitur
 scriptura non aliter ab ipso, & ab
 alijs interpretetur, quā s̄m̄ eum sen-
 sum, quem tenuit, & tenet sancta ma-
 ter ecclesia, & vnanimis cōsensus sā-
 ctorum patrum eod. sacr. Conc. Tri.
 cautū est ses. 4. de edit. & v. sacr. lib.
 §. p̄terea: & si cōtrouersia aliqua fue-
 rit pertinens ad scripturam, nō aliter
 interpretabitur, quā quomodo eccle-
 siæ luminaria, & doctores in suis scri-

ptis exposuerunt, iuxta aliud decre-
 tum Conc. gen. 6. Cōstant. c. 19. nam
 ipsa intelligitur multiplici sensu vt
 per S. Thomam p. 1. q. 1. art. 10 & 11.
 Dried. eod. tract. lib. 2. cap. 1. fol. 54.
 quod si adhuc dubium est, & dictis
 sanctorum patrum non dilucidatur,
 recurratur ad summum Pontificem,
 ad quem pertinet interpretari sensū
 sacrae scripturæ. vt dicit dom. Card.
 de Tur. Cre. in sum. eccl. lib. 1. c. 107.
 & lib. 3. cap. 54. in princ. & id etiam
 in interpretatione decretorum sacri
 Conc. Trid. iuxta bullam Pij Quarti
 Pont. Max. de confir. Conc. Tri. inc.
 benedictus. §. si cui vero, & §. nos. nā
 anno 1564. quæ est reposita in fin.
 eiusd. Conc. postea impræssi: † Epi-
 scopi etiam numquam sint sine le-
 ctione sacrarum scripturarum, sed eā
 semper adhibeant in eorum mensa,
 vt anima cibo spirituali consoletur,
 corpus vero materiali regatur. ses. 2.
 eiusd. Conc. §. & quoniam, quod sta-
 tutum fuerat in omnibus sacerdoti-
 bus ex Conc. Tolet. 3. cap. 7. idq̄. ob-
 seruandum propter remouendas fa-
 bulas. quæ cōuiujs admisceri solent
 c. pro reuerentia 44. dist. c. in omnib.
 de cōse. dist. 5. vbi prophani homines
 vitia sceleraq̄. addunt, vnde memoria
 refert, & crudelia in conuiujs fuisse
 perpetrata, sic vorax ambitio trahit
 indomitos epulantes, de Alexandro
 Magno legitur in eius vita plures ab
 eo cōuitatos in mensa fuisse occisos,
 quos postea vino cessante plurimū
 fleuit, & nos legimus apud Marc. c.
 6. Gloriosum martyrem Ioannē Ba-
 ptistam Domini p̄serutorem iussu
 impij Herodis in præmiū saltantis,
 ob fraudē, & peccatū parentum in-
 calecētibus epulis in carcere capite

percussum, quod seruare Herodes, licet iurasset, non tenebatur. Quia ad homicidium extendi non debet iuramentum, loquitur tex. in terminis in c. cum iuramento, de homic. cum dicitur incauta iuratio. c. sicut de iuri. 20 iu. Imo diebus festiuis, & precipue dominicis populū docere debēt episcopi eloquia pietatis, ac rectæ religionis; colligentes fructus ex diuina scriptura, ex decreto Conc. gen. 6. Constantinop. c. 19 q. & decretis Conc. Tri. confirmatū est, prout seq. c. dicemus. Vnde oportet, episcopū doctore esse, ne inferiorū culpæ in eū refundatur, dicit Grat. 86. dist. in prin. vt in promptu habeat legē scrutabiliter, & nō tā transitorie, tā sacros Canones, & sanctū Euangelium, quā diuini Apostoli librum, & omnem diuinā scripturam, atq; sū mandata conseruare & docere sibi populū cōmissum, iux. declarationem 7. Syno. repositæ a. 21 Grat. in c. oēs. 38. dist. Imo pro hac aut legendi, & docēdi licentia nihil prorsus datur, sed omnino ab episcopo gratis est cōcedēda. c. 1. de magi. ead. fef. 5. c. 2. Et si quid forte solutū fuerit restituatur, c. 1. & 2. eod. tit. de mag. vbi assignatur ratio; quia gratis est acceptum, gratis est dandum, & ibi vide Abb. n. 2. post Innoc. An sit simonia aliquid accipere pro licentia docendi, q. satis videtur. Non sic in ipso lectore, qui accipere potest vnde viuat, vt semināti spiritualia dentē tēporalia: sicuti de doctore vēdente iustū consilium dicit gl. in c. quia nō multis, de magi. & alia similis in c. infames. 9. apud Urbē. 3. q. 7. c. nō licet. 11. q. 3. Late Tiraq. in suo nobil. trac. 24 c. 21. nu. 30. Vnde episcopi gratiam a Deo acceptā gratis impartiantur, ne

venditores colūbarū dicant, quos dominus ab ecclesia eiecit. lo. c. 2. & c. non solū. 1. q. 3. f. nāq. oīs lex Dei habet pænā, & præmiū: præmiū in bene viuētibus eam custodientibus: nā & legis peritus interrogans dominū Luc. c. 10. quid faciendo possideret vitam æternā, ad responsū Iesū, narrans q. in lege esset scriptū finē suæ interrogationis audiuit: Fac hoc, & viues. Pœnam in male viuētibus eā contemnentibus: cū ipsius legis proprium sit, statuere bonis præmiū, & malis pœnā. 23. q. 5. c. non nos: & in homine primo formato, præmiū gratia ipsius Dei, qui est omne bonū. Pœnam, in quocūq. die comederis ex eo morte morieris. Gen. c. 2. Inde dixit gl. in regula q. ob gratiā in fi. de reg. iur. lib. 6. q. pœna non debet conuerti in præmiū, & præmiū in pœnā: idq. proponere habet parochus ad populum, vt patet ex cathechis. gen. fol. 419. Imo cum. n. homines in laxiorē vitā prorumperēt, necessaria fuit lex: si homo profecto ratione regeretur, non vtiq. legibus insudandum esset, vt ad rationis normā reducerēt. Abb. Fel. in proæ. Rex pacificus. Cagn. in rub. ff. nu. 17. ideo si vis, o Christiane, ad vitam ingredi, seruato mandata. Matth. cap. 19. Est enim ratio habitus dirigens omnem actionem humanā in vltimū, & optimum finem, quam Boet. nostram ducem appellat. lib. 1. de consol. Philoso. prof. 3. in fin. Vnde quod ratione caret, extirpandum est. cap. cor episcopi. 69. dist. sed declinandum a malo, & faciendum bonum, inquirenda est pax, & ea sequenda 1 Petr. cap. 5. Imo Sed cum natura humana prona sit ad peccandū cap. omnis ætas. 12. quæst. 1. & creatura

ura vanitati fit subiecta. ad Rom. c. 8. Faciunt ad propositum dicta per Innoc. in cap. pastoralis de offic. ord. quæ sunt notanda, q̄ homo posset ita esse bonus, & adeo ratione regi, vt non subijciatur legi, idest exercitio legis, Felin. in eod. proœ. Rex pacificus. nã viuens recte non est sudditus iudici, quo ad exercitium iurisdictionis. Gemi. per illum tex. 22. dist. cap. de Constantinopolitana. Ideo factæ sunt leges, vt earum metu, humana coerceatur audacia, & tuta sit inter improbos innocentia. cap. factæ sunt. 4. dist. cap. ad fidem. 23. q̄o. 5.

25 † Vnde quia proterui non verbis, & benignitate persuadentur, lex fuit necessaria, reprimendo eos per vim, & metum eod. c. factæ sunt, per quam male facere prohibentur. alleg. cap. ad fidem: vbi benefacere in voluntate est. Viguer. de leg. humana, cap. 17. vers. 1. ex illo communi adagio. Vis potestatem non timere, fac bonum. Cum quibus proteruis ita viuendum est, vt nec societur eorum malo, nec fauendum, c. ita plane. 23. q. 4. & caute standum. sunt enim cū bonis mixti, nec separari possunt, quia zizania inter frumentum, & sic mali in ecclesia: vt in corpore humano mali humores, qui interdū ex corpore, c. est vnitas in ecclesia, de cons. dis. 4. q. n. procedit ex ore, coinquinat hominē.

26 Matth. c. 15. † Ideo omni possibili facto curandum est ad vitam reducere malos, & per exempla, & per scripturas. Quare sacræ scripturæ lectio est admodū necessaria, quia quicquid alibi quæritur, hic inuenitur. c. legimus in fine 37. dist. & ecclesia exinde indiget viris litteratis cap. cum ex eo. de elect. lib. 6. quod autem sit necessa-

ria patet, quia in ipsa quisq. instruit pro sua salute, quid credere, quid sperare, quidve agere oporteat per Io. Dried. de eccles. script lib. 1. c. 1. fol. 2. in fine, & ex tribus probat S. Tho. in sum. 1. par. q. 1. ar. 1. reassumit Flor. in 4. tit. 11. cap. 2. §. 5. qui enim conseruat legem, multiplicat orationē. Eccles. 35. in Prou. c. 3. custodi legem meam, atq. consilium meum, & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis. † Nec deest præmium ipsam scripturam docentibus, nam & ipsi, & etiam audientes gaudēt omnibus priuilegijs circa perceptionem fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum, ex constitutione Honorii III. in cap. fin. de magist. & Innoc. III. in cap. cum diuersis, de priuileg. li. 6. & in canone Concil. Tri. ead. ses. 5. cap. 1. de reform. in fine. non tamen de distributionibus quotidianis, quæ solum interessentibus dantur, c. 1. de cler. non resid. lib. 6. ses. 24. eius. Cōc. de reform. gen. cap. 12. §. distributiones, supra cap. 15. nu. 25. Nisi forte dicas, etiam in ipsis, in studentibus in sacra scriptura, sicuti per verbum, saluo, loquitur Ioan. And. in citato cap. cum de diuersis quod non videtur per iura supra adducta, & in declaratione Euge. III. aperte declaratur, de qua supra est dictum. † in eo autē aduertant ipsi magistri, ne sacrā scripturam in linguā vulgarē vertāt, id nēpe nō expendit populo, vt dicit Pet. de Soto, lec. 15. de cer. Mis. adducēs q̄ multæ parabolæ, & enigmata sacræ scripturæ, si in linguā vulgarē trāsferant, nō minus obscura sūt, quā latina: quare possēt in populo causare absurdas opiniones, & varios sēs⁹ quibus intellect⁹ offuscat⁹ vacillet in religione

religione christiana, & tex. clem. 1. de mag. statuit verti libros de lingua hebraica, arabica, caldea in latinum, nō de lingua latina in vulgare. † Quod autem sit malum, & perniciosum experientia visum est, cum vsus sacrorum bibliorum cūctis passim sit permissus, vt inde potius detrimentum, quam vtilitas sit orta, quare qui sine licentia in scriptis ab episcopo, vel ab Inquisitore Biblia in vulgari tenuerit, absolutionem peccatorum

non habeat, nisi ipsis ordinarijs redditus: & librarij puniantur arbitrio episcopi, idque etiam in regularibus a suis praelatis, iuxta quartam regulam Indic. prohib. & hanc lectionem bibliorum in vulgari multum detestatur Arnol. Alber. de agnoscen. assert. cathol. & hæret. q. 28. nu. 34. appellans translationem damnosam, & periculosam, & dictum Arnaldi adducit nouissime Iacob. Menoc. conf. 82. nu. 111. cum seq.

DE PRAEDICATIONE VERBI DEI; ET
Prædicatore eius in Ecclesia deputando.

CAP. DECIMVMOCTAVVM.

S V M M A R I V M.

1	P raedicatione quam sit necessaria populo Christiano.	15	Prædicatores non debent intrare in subtiles quaestiones. Nec detrahere praelatis ecclesiarum, nu. 16.	
2	Prædicatione est præcipuum munus episcopi.	17	Prædicator circa officium suum potest in multis peccare.	
3	Christus fuit prædicator.	18	Peccatores fugiunt audire verbum Dei, nu. 19.	
4	Prædicandi septem sunt modi.	20	Resurgimus a peccatis plerumq; ob timorem.	
5	Prædicatoris conditiones quæ sint.	21	Prædicatione verbi Dei quare audiatur.	
6	Prædicator debet esse vox.	22	Christianus non debet esse otiosus in fide, sed operari.	
7	Silentium est fugiendum a prædicatore.	23	Norma prædicatorum quæ sit.	
8	Prædicatores a quibus debent cauere.	24	Prædicator debet prædicare a quatuor partibus Mundi, sicuti sunt quatuor venti.	
9	Facta debent correspondere verbis in prædicatore.	25	Venti principales quid significat. ibi.	
10	Prædicandum quibus non est.	26	Fructus prædicationis qui sint.	
11	Prædicator ad quid debet esse intentus.		26	Gladius dicitur verbum Dei, & quare.
12	Nullus potest affirmare in hac vita se saluum fore.			
13	Dimitte nobis debita nostra, etiam iusti dicunt.			
14	Huomini tria sunt necessaria ad salutem.			

Verbum